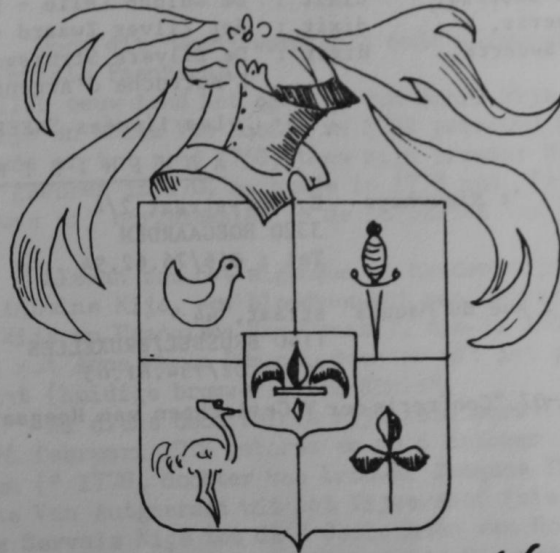

171-2

A: 29-2

.4 / 1988

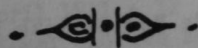
De V Geslachten van Hoegaarden

Trimestriële Uitgave

Bulletin Trimestriel

Les V Lignages de 'Hoegaerde

• 't Nieuwhuys •

Ernest Ourystraat 2.4

3320 Hoegaarden

Familie Schoon

CONFRERIE DER V GESLACHTEN

CONFRERIE DES V LIGNAGES

Stichting : 9.12.1741
Fondation

Rechthebbende geslachten

Servais Sweerts x Angeline Sweerts,
Hubert Sweerts x Barbe Van Osmael,
Charles Van Nerum x Barbe Sweerts,
Henri Hoebancx x Anne Sweerts,
Henri Struys x Elisabeth Sweerts,

Lignages ayants-droit

dixit : De Zwarte Merel - Le Merle Noir
dixit : Het Groene Klaverblad - Le Trefle Vert
dixit : De Gulden Lelie - Le Lys d'Or
dixit : Het Zilver Zwaard - Le Glaive d'Argent
dixit : De Zilveren Struisvogel
L'Autruche d'Argent

De "NEERHEM" stammen

B E H E E R

Les lignées "NEERHEM"

A D M I N I S T R A T I O N

Hoofdzetel - Siège social : 't Nieuwhuys - E. Ourystraat 2/4
3320 HOEGAARDEN
Tel : 016/76.62.94

Secret. & Redact. : Rue du "Maquis" straat, 44
1140 BRUSSEL/BRUXELLES
Tel : 02/734.81.63

Prk - CCP : n° 000-0895026-07 "Confrerie der V Geslachten van Hoegaarden"

ERERAAD

CONSEIL D'HONNEUR

- + Z.E.H. Henri PEETERS, Pastoor en Landdeken van het Concilie van Hoegaarden
- + Sieur J.M. LOWET-OURY, Président d'honneur et Administrateur-délégué de la "S.A. Raffinerie et Sucreries du Grand-Pont-Hoegaerde"

Dhr. L. BORREMANS, Ere-Ambassadeur van ZM de Koning der Belgen

Dhr. Dr. J. VERBESSELT, Konservator aan de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis te Brussel

Eerw. Heer J. VANDER VELPEN, Pastoor te Bovenlo, Kessel-Lo

BESCHERMRAAD

COMITE DE PATRONAGE

College van Burgemeester en Schepenen van Hoegaarden

De Deken van Hoegaarden

Museum - 't Nieuwhuys - "Stichting Julien Van Nerum" V.Z.W. Hoegaarden

Art. 600 : DE STAMHUIZEN DER GESLACHTEN

(vervolg van art. 594)

13. 't GOED van Zander NIJS

(zie ook FS nr. 51)

Door dit "Goed" wordt het oude Wezenhuis in de Stoopkensstraat bedoeld (huidig Paenhuis).

In de XVIIIe eeuw stond het op naam van Henri Nijs (° 1690 als zoon van Willem Nijs en Maria Van Hoof), in 1722 getrouwd met Anna Vanderstraeten. Hij trouwde er tot rond 1750, toen zijn broeder Servais de zaak overnam. Deze was geboren in 1704 en huwde in 1735 met Fernanda Van Simphoven. In 1741 was hij burgemeester in de Dorpsraad van Hoegaarden en overleed in 1779.

Alsdan zou het eigendom in handen zijn gekomen van brouwer Jacques Antoine Nijs, een bloedverwant van Servais (° 1739, zoon van Jacques Nijs en Françoise Van Osmael), die in 1776 in het huwelijk was getreden met Anna Maria Dumont, dochter uit het paenhuis Dumont op de Stoopkensstraat (huidige brouwerij "de Kluis").

Na diens dood volgde zijn zoon Servais hem als brouwer op. Hij was op 26 februari 1778 geboren en op 6 oktober 1809 getrouwd met Catharina Van Nerum (° 1778, dochter van brouwer Jacques Philippe Van Nerum en Marie Catherine Van Outgaerden uit het Vijvershof (zie p. 11). Door zijn huwelijk behoorde Servais Nijs tot de V Geslachten van Hoegaarden.

Hij woonde aanvankelijk in de Nieuwstraat (E. Ourystraat), doch trouwde op de Stoopkensstraat, waar ook zijn broeder Jan Baptist Nijs (° 1776 en x 1804 met Joanne Marie Janssens) zijn bier "paende" en er zekere rechten bezat. Later traden zij uit de onverdeeldheid, waardoor Servais alleen eigenaar werd van het gebouw en er zich ook ging vestigen.

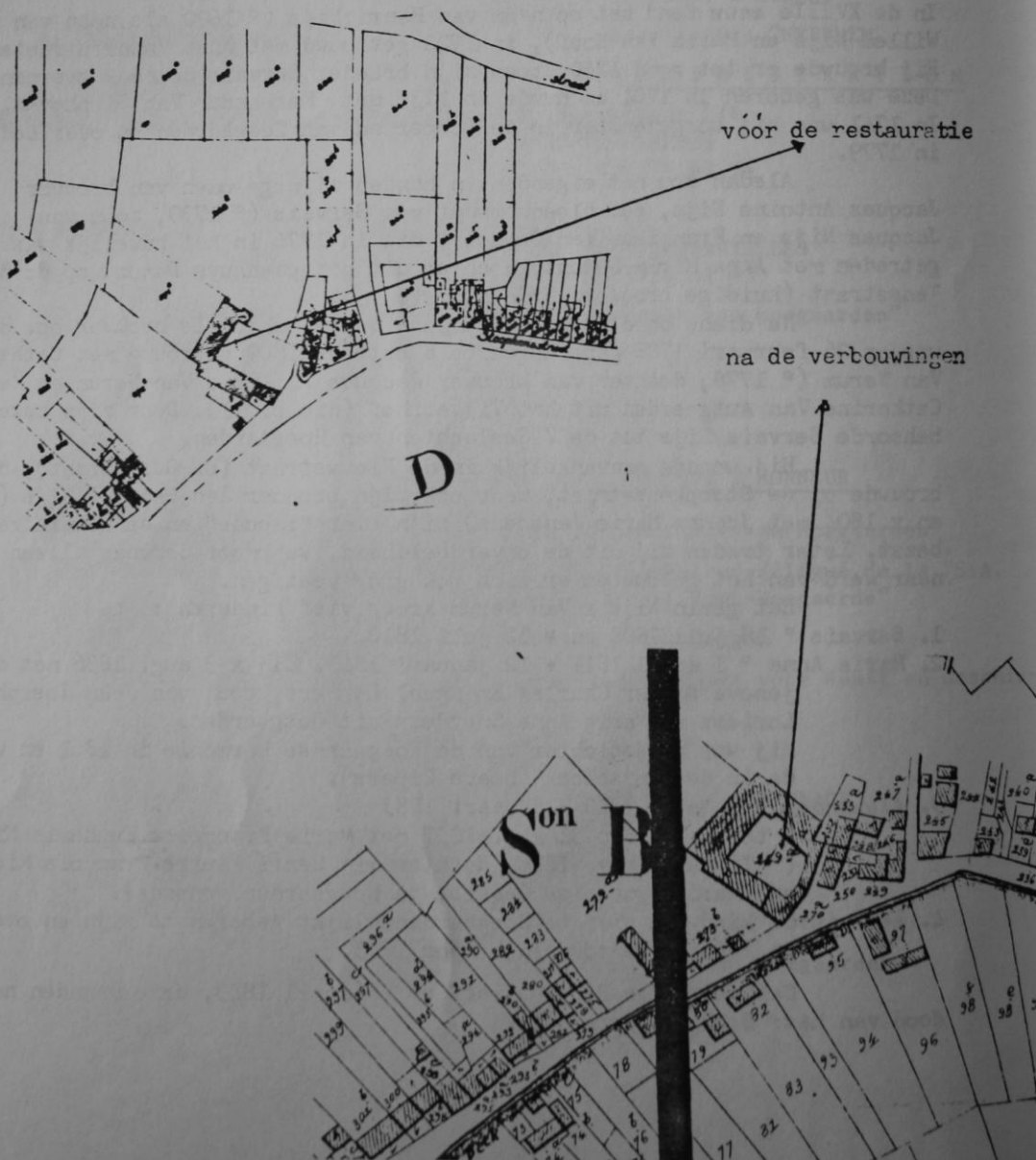
Het gezin Nijs x Van Nerum kreeg vier kinderen :

1. Servais ° 18 juli 1808 en x 12 juli 1810.
2. Maria Anna ° 1 april 1811 + 12 januari 1843. Zij x 3 aug. 1836 met de jeneverstoker Charles Emmanuel Lories, zoon van Jean Joseph Lories en Marie Anne Sneyders uit Outgaarden.
Hij was medestichter van de Hoegaardse harmonie in 1861 en woonde in de Cruysblock (hoeve Cipers).
3. Alexander ° 3 sept. 1813 + 8 maart 1883
x te Hoegaarden 31 aug. 1852 met Marie Françoise Euphemie Michiels (° Tienen 8 nov. 1826, dochter van Henri Pierre François Michiels en Marie Françoise Geerts, te Hoegaarden wonende).
4. een vierde kind dat niet te Hoegaarden blijkt geboren te zijn en overleed na 1845 en vermoedelijk voor 1853.

Catharina Van Nerum stierf op 28 april 1843, drie maanden na de dood van haar dochter Maria Anna.

In 1854 trad Alexander (waarschijnlijk de enige van de vier kinderen die nog in leven was) in het huwelijk. Zijn vader zou hem dan al zijn eigendommen hebben geschonken, met behoud van het vruchtgebruik. Serveis Nijs stierf op 30 Juni 1859 en toen zouden al deze eigendommen in volle bezit op Alexander zijn overgegaan. In totaal waren dit 24 Ha 50 a 90 ca (Kadastrale Legger Popp art. 2397), wjl hij vooraf reeds 4 Ha 59 a 20 ca bezat (idem art. 2276).

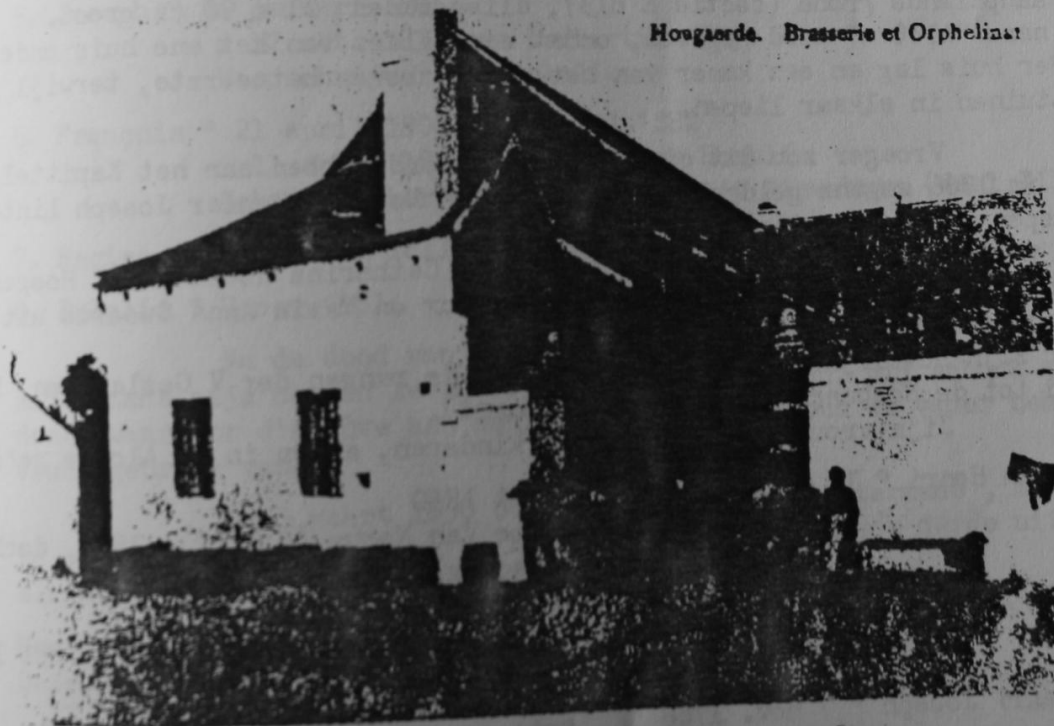
Alexander Nijs liet het gebouw restaureren en het woonhuis aanzienlijk vergroten, door het bijbouwen van de rechtersvleugel. Hij legde ook een prachtige binnen- en buitentuyn aan en sloot zijn eigendom af met een hekken poort. Vanaf dan werd het kompleks " 't goed van Zander Nijs" genoemd.

Hij was brouwer maar ook katholiek raadslid en schepen van 1864 tot aan zijn dood. Hij stelde zich aan als de vijand nr. 1 van het liberalisme, bijzonder gekant tegen Burgemeester Alexander Louis Putzeys, die nochtans ook tot de Geslachten behoorde. Zijn optreden veroorzaakte te Hoegaarden oploeiende passies die nadelige gevolgen hadden voor de samenhang onder de Geslachten (zie FS blz. 978/979, 1007 en 1011/1020).

Zijn vrouw overleed kinderloos op 24 januari 1882 en drie maanden later, op 21 april, schonk Alexander Nijs bij testament, zijn huis en aanpalende gronden, groot 1 Ha 43 a 60 ca, aan de gemeente, voor de oprichting van een wezenhuis met onderwijs. Hij stelde ook 100.000 fr. ter beschikking, om het bestaan van de instelling te verzekeren (zie FS blz. 1034). Hierdoor had hij het voorbeeld gevolgd van zijn kleinnicht Elisabeth Van Nerum, weduwe van Constant Vandertaalen, die in 1874 reeds haar huis gelegen in de Tiensestraat, aan de gemeente had gelaten, ter oprichting van een gasthuis.

Alexander Nijs stierf op 8 maart 1883 en de gemeente richtte er dadelijk een wezenhuis in, waar Eduard Van Nerum, kozijn van Alexander Nijs, Directeur werd, wijl de brouwerij verder in huur werd uitgegeven. (zie FS art. 291)

De wezen van Hoegaarden, geboren uit beoefende ouders, kregen er een zedelijke opvoeding en volgden er de lessen van het toenmalige lager onderwijs. Zij werden zelfs in de muziek onderwezen en bij stiel- en ambachtslui in leer geplaatst, zoals het testament voorschreef.

Helaas in 1908 verliet Eduard Van Nerrum zijn geboortedorp en de schone stichting stierf langzaam uit, zonder nog ooit haar testamentaire bestemming terug te krijgen.

Tijdens de eerste wereldoorlog diende het gebouw als bevoorradingscentrum, later logeerden er een paar ouderlingen uit het Rusthuis, om rond 1970 tot katholiek jeugdhuis te worden omgevormd.

Na gedurende twee generaties in handen te zijn geweest der V Geslachten, behoort het eigendom nu reeds meer dan 100 jaar aan de gemeente, zonder dat er iets aan de toestand verandert.

14. d' ALCÔVE

(zie ook FS art. 535)

Was gelegen op de hoek van de Walenstraat en de Nerrumsche baan en bestond eertijds uit de twee huidige huizen nr. 7 en 9, die toen slechts een enkel geheel uitmaakten (sectie E 612) met achterliggende tuin (sectie E 611) en aanpalende grond (sectie E 613), alles samen 31 a 90 ca groot. De naam "Alcôve" werd gegeven, omdat een kelder van het ene huis onder het ander huis lag en een kamer van het andere boven het eerste, terwijl ook de tuinen in elkaar liepen.

Vroeger zou dit eigendom toebehoord hebben aan het Kapittel, die het in 1766 wegens geldgebrek verkocht aan Notaris Renier Joseph Lintermans, Schepen in de Regentie.

Hij was op 5 juni 1766 getrouwd met Clara Catharina Hoebancx (° Hoegaarden 12 nov. 1731, dochter van Henricus Hoebancx en Maria Anna Sweerts uit de Paradijshoeve) zie p. 2.

Door zijn huwelijk werd hij opgenomen in de rangen der V Geslachten, behorend tot de Hoebancx-gilde (Zilver Zwaard).

Zijn vrouw schonk hem vier kinderen, allen in de Alcôve geboren :

1. Jean Henri ° 11 maart 1767 + 3 maart 1850
x 11 febr. 1794 met Barbe Van Nerrum (° 1768 + 1842, dochter uit het Geleyg van Vossepang - zie p. 12)
Gebreveteerd Notaris en Municipaal Agent.
Hoofdteken der Confrerie der V Geslachten van 1844 tot 1850.
Kwam in 1804 in de Alcôve wonen.
2. Henri Joseph ° 7 nov. 1768
3. Marie Barbe ° 25 mei 1770 + 18 juni 1854
x 29 juli 1801 met landbouwer Joseph Vandenbempt.
4. Hubert ° 14 nov. 1772 + na Aug. 1848

Gezien Not. Renier Lintermans tot de Regentie behoorde, werd hij als vijand geschouwd van de rebellen die door Not. Van Autgaerden werden geleid. In 1789 na de gewapende machtsgreep tegen de Regenten en Wethouders, stond het huis Lintermans (d'Alcôve) op de lijst der opstandelingen, om ten gronde te worden afgebroken. Een dodelijk schot aan de "gense capelle" (huis Rosier) aan de Plaats, verhinderde het opzet (zie hieromtrent "Het Schrikbewind te Hoegaarden" uitgegeven door 't Nieuwhuys-Museum).

Lintermans overleed op 23 april 1791 en op 21 april 1804 stierf zijn weduwe. Alsdan kocht hun zoon Jean Henri het eigendom in en ging er zich vestigen, na eerst 't Nieuwhuys(deel III) te hebben bewoond. Zie p. 3. Zijn vrouw Barbe Van Nerum schonk hem acht kinderen, waarvan de vier laatsten in d'Alcôve werden geboren.

1. Marie Thérèse ° 9 nov. 1794
2. Antoine Joseph ° 16 dec. 1796 + 18 mei 1809
3. Barbe ° 6 dec. 1799 + 25 maart 1895
x 12 nov. 1831 met de schoenmaker Henri Ausloos uit Rommersom.
4. Henri Norbert ° 30 dec. 1801 + 8 april 1875
x 7 januari 1828 met Dorothea Nijs (° 1804 + 1829)
xx 2 april 1842 Marie Czth. Stockmans
Was sekretaris van Goedsenhoven en andere dorpen.
Volgde zijn vader in 1850 als Hoofddecken der Confrerie op.
Vestigde zich in 1850 in d'Alcôve.
5. Joseph ° 24 januari 1805
x 12 okt. 1833 met Norbertine Nijs
Was schrijver en winkelier
6. François ° 21 april 1808 + 27 april 1882
x 11 april 1843 met Catherine Homblé
Schrijnwerker en herbergier in 't Nieuwhuys (deel III).
7. Regina ° 20 januari 1811 + 30 januari 1830
8. Eulalie ° 7 nov. 1814 + 15 juli 1831

Na de dood van Barbe Van Nerum op 7 aug. 1842, riep Jean Henri Lintermans zijn nog in leven zijnde kinderen bijeen. Hij schonk aan elk hun deel, waardoor d'Alcôve aan Henri Norbert kwam, doch de vader behield er het vruchtgebruik van.

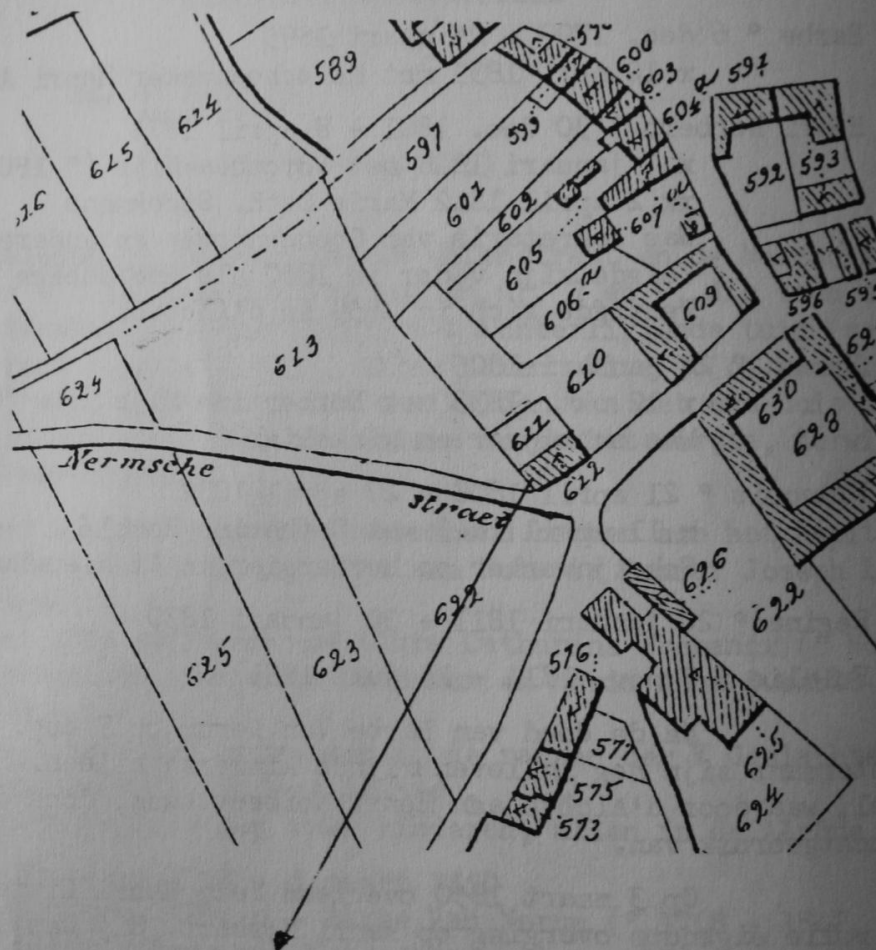
Op 3 maart 1850 overleed Jean Henri Lintermans, zodat d'Alcôve in volle eigendom overging op Henri Norbert. Hij was de derde uit zijn geslacht die het familiepand in bezit hield.

Henri Norbert had zeven kinderen, waarvan slechts een uit zijn eerste huwelijk. Deze kinderen waren :

1. Dorothea Henrica ° 25 juli 1828
2. Auguste David ° 30 dec. 1843
3. Eduard Henri ° 3 sept. 1847 + 1912. Hij x met Seraphine Fillet.
4. Anna Norbertine Antoinette ° 26 juli 1849 + 14 febr. 1857

5. Barbe Emmerence ° 11 apr. 1853 x met de bakker Adolf Vandenbosch
6. Victor Joseph ° 30 apr. 1856
7. Constant Henri ° 17 juli 1860 x met Marie Steenwegen
Was schrijver in de stokerfabriek van de Grand-Pont.

Na het overlijden van Henri Norbert Lintermans op 8 Apr. 1875; ging het ouderlijk huis dat oud en bouwvallig was geworden, over op zijn zoon Eduard Henri. Deze verkocht echter d'Alcôve, waardoor het eigendom uit de handen der Geslachten ging.

d' Alcôve

15. het PANNENHUYS

(zie ook FS nr. 67 art. 245)

Zo was de vroegere naam van het huidige Rusthuis in de Tiensestraat te Hoegaarden. Een speciale uitgave onder de titel "Het Rusthuis van Hoegaarden" werd door 't Nieuwhuys-Museum aan dit gebouw gewijd. en overgenomen in de Brabantse Folklore nr. 220.

In de XVIIIe eeuw stond er "een Huys met eene stegie en vier vensters, eene brouwerij in voeghe voor gebruyck, hof, block en aanhanck, groot ses dagmaelen, regenoten den steenwegh op Thienen". Deze woning die bij de grootste huizen van het dorp werd gerekend, stond in het Jaar V van de Franse Republiek (1797) als eigendom vermeld van brouwer Joannes Franciscus Vandermolén, die op zijn beurt tot de grote grondbezitters van Hoegaarden behoorde. Vermits hij dit huis in 1797 als zodanig aangaf om de grondtaksen te laten berekenen volgens de franse wetgeving, had hij het pand zeker al veel langer in bezit. Hij zou het reeds rond 1765 hebben bewoond, bekomen uit het nalatenschap van zijn ouders, na uit de onverdeeldheid te zijn getreden met zijn broeders en zusters.

"Joannes Franciscus Vandermolén werd geboren te Hoegaarden in 1732/1733 als zoon van Meester-Brouwer Bernard Vandermolén en Marie Devroye".

met de brouwersdochter Anna Catharina Struys, geboren 24 April 1736, als kind van Brouwer en Schepen Hendrik Struys en Elisabeth Sweerts, Door zijn huwelijk trad hij toe tot de groep der bevoorrechte families der V Geslachten (gilde van de zilvere struisvogel) en werd tot gezworene in de Dorpsraad gekozen.

"Hij stierf op 28 aug. 1808 en had twee zonen en zes dochters. Zijn erfgenamen kwamen in 't bezit van 't Pannenhuis en gaven het in huur uit. Later in 1830 werd het goed verkocht aan hun neven-bloedverwanten Constant Vandertaelen en Elisabeth Van Nerum."

Constant Vandertaelen en Elisabeth Van Nerum.

Op 26 Juli 1830 verschenen zij ter studie van Notaris Cornelius Ferdiand a Speculo te Tienen, om hun huwelijkskontraakt af te sluiten (alles aan de langstlevende) en ook om zich het Pannenhuis (huis met pannen bedekt) aan te schaffen. Zij huwden op 4 Aug. 1830 en vestigden zich in hun nieuwe woonst, die vanaf dat ogenblik "Huis Vandertaelen" werd genoemd. De gebouwen werden gerestaureerd en verruimd. Zo ontstond de brede inkomhall, de vier ruime woonplaatsen, het koetshuis met stal en hooizolder (huidige kapel) en een uitspan (nieuwe zitplaats tegen de straat). De moeder van Elisabeth Van Nerum met name Elisabeth Sweerts, kwam bij hen inwonen tot aan haar dood in 1839.

Constant Servais Vandertaelen was te Leuven geboren op 31 Juli 1803 als zoon van Joseph Josse Vandertaelen, hoogleraar in de medecijnen aan de Universiteit en van Marie Josephe Seny en als kleinzoon van Pierre Josse Vandertaelen, geneesheer te Tienen en Anna Catharina Sweerts uit Hoegaarden. Deze laatste was de dochter van Hubertus Sweerts, stichter van de Groene Klaver, zodat Vandertaelen door geboorte tot de Geslachten behoorde.

Elisabeth Van Nerum werd op haar beurt te Hoegaarden geboren op 8 Sept. 1808 als dochter van Brouwer Jean Van Nerum en Elisabeth Sweerts. Haar vader was de zoon van Notaris en Schepen Joannes Van Nerum, en de kleinzoon van Brouwer en Schepen Carolus Van Nerum, stichter der Gulden Lelie, wyl haar moeder de kleindochter was van Brouwer en Gezworene Hubertus Sweerts, stichter van de Groene Klaver. Elisabeth Van Nerum was slechts 15 maanden oud, toen haar vader overleed. Gezien Constant Vandertaelen en Elisabeth Van Nerum, Hubertus Sweerts als gezamenlijke overgrootvader hadden, was hij de kleinkozijn van zijn vrouw, beide dus bloedafstammelingen uit de Geslachten.

Constant Vandertaelen was "zakenman" en "partikulier". Hij liet ook de oude brouwerij terug in werking stellen, waarvoor hij brouwpatent betaalde tot in 1853 en oefende bovendien met de hulp van knechten, het landbouwersberoep uit.

Toen in Aug. en Sept. 1830 de opstand broeide tegen het Hollands gezag, werd aan het huis Vandertaelen de Belgische driekleur gehangen. Hij was bevriend met de leiders van de opstand te Tienen, waar hij voor zijn huwelijk woonde en er een zakenagentschap had en ook Luitenant was van de Schuttersgilde St Joris.

Uit hun huwelijk sproot slechts een zoon, Henri, geboren op 5 Maart 1832 en was de enige afstammeling in leven, uit de stamvertaking van Notaris Joannes Van Nerum, opwie eens alle fortuin zou overgaan. De familie Vandertaelen x Van Nerum bezat buiten het huis in de Tiensestraat, nog 24 Ha 65 a 70 ca grond (zie Kadastrale Legger Ropp, art. 938) Bovendien schafte Elisabeth Van Nerum zich na 1860 nog een huizenblok aan, gelegen naast het Gemeentehuis op de Plaats, met aanpalende schuur uitkomend in de A. Putzeysstraat, die later overging op haar petekind Gorgon Van Rickstal. Dit blok dateerde volgens een muursteen van in 1689.

Zowel Constant Vandertaelen als Elisabeth Van Nerum speelde een zeer actieve rol in het gildeleven der Geslachten. Hij was ook gemeenteraadslid en stond aan het hoofd van de katholieke Club, die te Hoegaarden veel stof deed oplaaien en hem rechtstreeks in het harnas dreef tegen de liberaalgezinde Dr. Jean Bapt. Van Nerum, die tot de Clan van het liberalisme behoorde.

Constant Vandertaelen stierf op 7 Juli 1856 in de ouderom van 53 jaar ingevolge een hartcrisis, hem door de politiek veroorzaakt. Zijn zoon volgde hem als gemeenteraadslid en later als schepen op en was ook zeer bedrijvig in het Confrerieleven. Hij verzoende zich met zijn achterkleinkozijn Dr. Jean Bapt. Van Nerum en ging samen met deze en met zijn andere achterkleinkozijn Charles Emmanuel Lories uit de Cruysblock, in 1860 over tot de stichting van de Muziekharmonie.

Op 28 Mei 1862 trad Henri Vandertaelen in het huwelijk met Blandine Coenegras, geboren 26 Febr. 1834 als dochter van de rijke grondeigenaar Servais Coenegras en Marie Cath. Meugens. Helaas, zijn jonge vrouw stierf reeds op 27 Januari 1864 met haar doodgeboren zoon-tje. Hij bleef samen met zijn moeder in de Tiensestraat wonen. In 1865 werd hij tot Voorzitter gekozen van de Muziekharmonie en richtte in 1871 het Heilkomiteit op, om te Hoegaarden het liberalisme te breken. Twee jaren later scheurde de katholieke fraktie zich van de Harmonie af en richtte een eigen fanfare op. Zoals zijn vader overleed ook Henri Vandertaelen op 31 Okt. 1873 aan een hartcrisis, wegens de vele politieke beslommeringen.

Elisabeth Van Nerum was een gebroken vrouw geworden. Het verlies van haar echtgenoot in 1856, van haar schoondochter en kleinzoon in 1864, van haar enige zoon en erfgenaam in 1873, met bovendien nog de ontbinding van de Confrerie der V Geslachten in 1870, waarin zij alle hoop had gesteld en de onenigheden in de rangen van der Gulden Lelie, hadden van haar een hartgebroken en troosteloze moeder gemaakt.

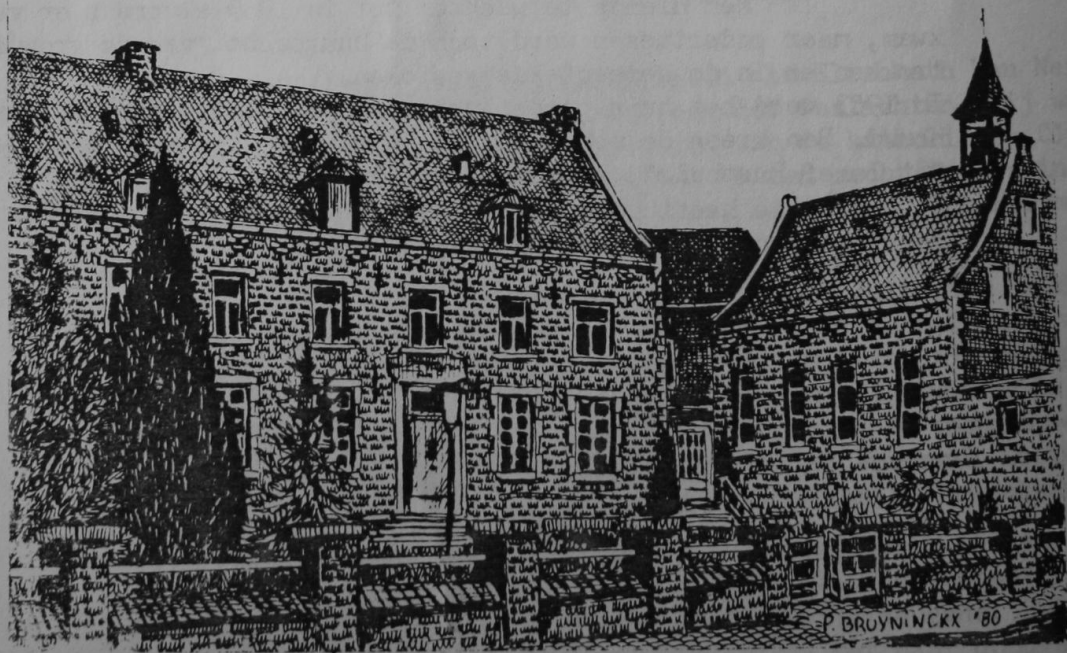
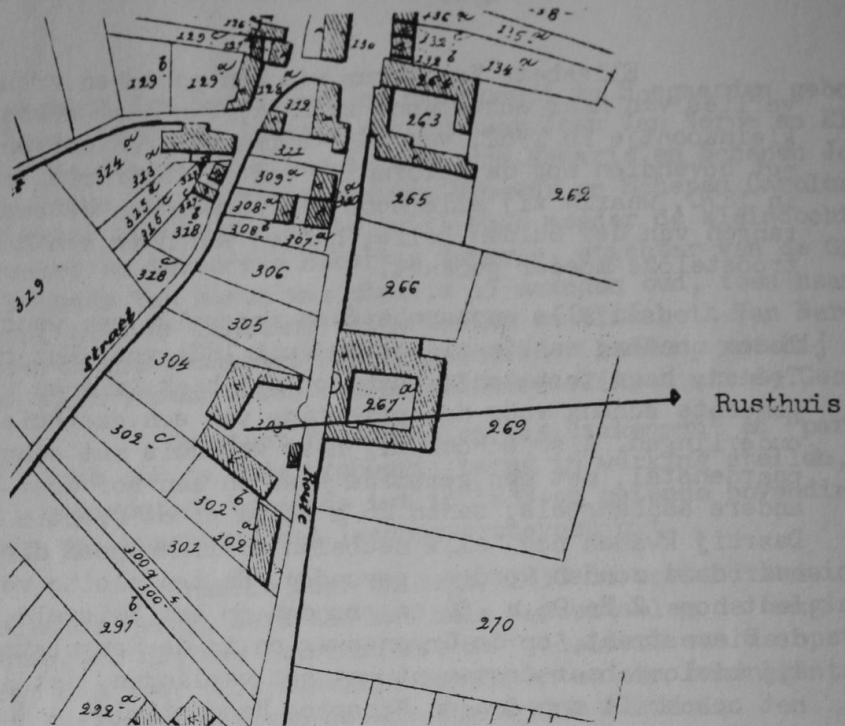
In alle eenzaamheid en ingevolge een wens van haar overleden moeder, maakte zij op 29 Juli 1874 voor Notaris Swinnen te Tienen, haar testament, waardoor zij haar huis en goederen aan de gemeente schonk voor de oprichting van een gasthuis voor zieken en ouderlingen. Alzo schonk zij haar woonhuis met schuur, stallen en paardenstal, met een gemuurde koer en een hof door hagen omringd en andere aanhangsels, samen 26 a 34 ca groot (sectie D 303 & 304). Daarbij kwamen nog alle meubelen en linnengoed die in haar huis na haar dood zouden worden gevonden. En ten slotte vermeldde het testament nog 2 Ha 96 a 56 ca gronden op het Smisveld, te Overlaar, in de Dievestraat, op de Groenenweg en in de Reugelstraat. Zij besloot haar testament met het verlangen, dat haar schenking het opschrift zou dragen "Hospice Vandertaalen - Van Nerum".

Elisabeth Van Nerum overleed op 3 April 1883. Dadelijk werd haar testament ten uitvoer gebracht. Het was de laatste weldaad van de twee eens zo inni verbonden en vooraanstaande families Van Nerum en Sweerts.

Jammerlijk geraakte de stichting reeds enkele jaren later in verval, wegens de politieke onenigheden. Het gebouw werd achter eenvolgens gebezigd als stapelplaats van gemeentemateriaal en als huurkazerne en noodwoning voor enkele gezinnen.

Men diende te wachten tot in 1953 alvorens er verandering kwam, maar ondertussen werd toch de huurpacht van de gronden opgetrokken en in de gemeentekas gestoken. In 1953 werd het huis gerestaureerd en de paardenstal tot kapel verbouwd. Dan kreeg de schenking een nieuwe bestemming onder de naam van "St Jozef Rusthuis", en ingericht als rustoord voor ouderen van dagen. De Confrerie heeft haar morele bescherming over de instelling uitgesproken en helpt de bloei ervan verzekeren.

- 1906 -

EN "RUSTHUIS."

16. het ARENDSNEST

(zie ook FS art. 179, 188, 189 en 191)

Door "Arendsnest" wordt de hoeve Smolders op de Houtmarkt bedoeld, waarvan de bewogen geschiedenis in een bijlage verscheen, uitgegeven door 't Nieuwhuys-Museum en getiteld "van Kapittelhuys tot Pastorie".

Aan het oude Kapittelhuys (voormalige woonst P. Bail), paaltoebehoorde. Rond 1632 brandde alles af, wellicht in brand gestoken door de onvoorzichtheid der troepen van Graaf Jan van Nassau en Generaal Luc Caïro, die verschillende weken te Hoegaarden legerden. Na de brand werd een nieuw en ruim Kapittelhuis opgetrokken, maar het ontbrak de Kanunnikken aan het nodige geld, om ook hun pachthof terug te laten opbouwen.

Alsdan kocht Luitenant-Baljuw en Hoofdmeier Lambert de Pas de Wonck, de puinen op en bouwde er een nieuwe en grote hoeve, die zijn eigendom werd, mits schenking van de gebruikelijke tienden aan de Kapittelheren en vooral aan de Plebaan-Deken Arnoldus Houwen, die eveneens Kanunnik was. Vanaf toen kreeg het de naam van "Pastoorshoeve" omdat het grootste gedeelte der prebenden naar de Pastoor - Deken ging.

In 1641 na de dood van Lambert de Pas ging de hoeve over op zijn zoon Lambert-Joseph die rond 1655 ook Meier van Hoegaarden werd. In een muursteen boven de uitspan prijkt nog steeds de arend uit het hartschild van het familiewapen de Pas de Wonck.

Tussen de jaren 1673 en 1692, toen voortdurend vreemde legers door het dorp trokken of er logeerden, leed de Pastoorshoeve aanzienlijke schade, ingevolge opeisingen en plunderingen, wyl Meier de Pas meermaals het slachtoffer werd van het baldadig optreden van dronken soldaten.

Rond 1690 verwierf Lambert-Joseph de Pas de heerlijkheid van Bellecom en nam een paar jaren later ontslag als Meier. Toen zou hij ook het pachthof aan het Kapittel hebben "getransporteert" (terug geschonken of verkocht?), zodat de hoeve opnieuw het eigendom werd van het College der Kanunnikken.

In 1703 kwam Antoon Sweerts er zich als cijnspachter vestigen. Hij werd geboren te Bost op 29 April 1668 als zoon van Servaes Sweerts en Beatrijs Van Assche en huwde met Domicella Elisabeth Van Herberghen. Hij was griffier in de Regentie van Hoegaarden en behoorde tot de Raad van de Oude - Vroedschap, waartoe ook de Pas behoorde en die de basissen voorbereidden van de latere Sweerts-dynastie. (zie FS art. 383) Hij had vijf kinderen, waaronder zijn dochter Angelina, geboren 1 maart 1703, die hij koppelde aan Servaes Sweerts, geboren 15 maart 1713, zoon van zijn bloedverwant Schepen en Brouwer Servatius Sweerts uit Hoegaarden, die eveneens tot de Raad van de Vroedschap behoorde en de stamvader werd der V Geslachten.

Deze Servaes Sweerts volgde zijn schoonvader als griffier op en vestigde zich in de Cruysblock (zie p. 5). Hij werd de stichter van de Zwarte Merelgilde.

Ter gelegenheid van dit huwelijk had Antoon Sweerts, bij toelating van het Kapittel, een grote schuur laten bouwen in de Pastoorshoeve, om de talrijke genodigden te kunnen plaatsen, die het bruiloftsfeest bijwoonden. In de voorgevel van deze schuur, die de naam "Sweertsschuur" kreeg, was een muursteen aangebracht met het jaartal "1734".

Rond 1754, bij de heropbouw van de nieuwe kerk, grepen op de hoeve zowel als in het Kapittelhuys, restauratiewerken plaats. Aan de deur van de binnenwoning werden prachtige koperen sloten met bisschopsmotieven geplaatst en de oude waterput met een dak overdekt. Toen zou ook de onderaardse gang, die van de hoeve naar het Kapittelhuys en zo verder naar de kerk liep, in goede staat zijn gebracht.

Datzelfde jaar op 2 Oktober stierf Antoon Sweerts, die reeds van in 1712 weduenaar was. Alsdan zou de Pastoorshoeve gedurende 12 jaren in pacht zijn uitgegeven, doch deze huurder is niet bekend.

Rond 1766 verkeerde het Kapittel weer in grote geldmoeilijkheden en besloot om de hoeve andermaal te verkopen. De nieuwe koper was Antoon Balthazar Sweerts, zoon van Servaes en Angelina Sweerts en dus de kleinzoon van de oude cijns pachter Antoon Sweerts. Hij werd gedoopt te Hoegaarden op 16 Dec. 1742 en was op 18 Maart 1766 gehuwd met Marie Lucie Schepers, dochter van Jean François Schepers en Anna Van Osmael. en gedoopt op 16 Aug. 1748.

Hij werd bijgevolg de nieuwe eigenaar van de Pastoorshoeve en volgde in 1767 zijn vader als griffier in de Regentie op. Hij had drie kinderen, die allen jong schijnen gestorven te zijn.

Zijn vrouw overleed op 19 April 1789 en op 17 April 1792 ging hij een tweede huwelijk aan met Dorothea Van Nerum, geboren 21 Dec. 1763 als dochter van Notaris en Schepen Joannes Van Nerum, (kozijn van Sweerts) en van Catherine Bueckens. Dit huwelijk bleef kinderloos.

Het jaar 1789 werd echter fataal voor Griffier Ant. Balth. Sweerts. Een revolutionaire storm waaide over Europa en ook Hoegaarden bleef er niet van bespaard. Een bende gewapende opstandelingen, onder leiding van Notaris Jean Bapt. Van Autgaerden, verzamelde zich op de Houtmarkt en bestormden het huis Sweerts, dat zij zelfs dreigden in brand te steken. Zij eisten niets minder dan het ontslag van de ganse Regentie en verklaarden de Wethouders uit hun functie ontheven. Sweerts was langs de geheime onderaardse gang kunnen ontsnappen, wjl de rebellen tot plunderingen overgingen. Zij riepen hun leider Van Autgaerden tot Burgemeester-Regent uit.

In 1795 na de komst der Fransen, werd Sweerts gedwongen het gemeentearchief af te staan en werd zelfs onder voorlopig arrest geplaatst. Vanaf toen kreeg de hoeve de naam van "Arendsnest" omdat de laatste adelaar van het oud-regiem er zo hardnekkig zijn tegenstrevers had weerstaan. (Zie hieromtrent "De Brabantse Folklore nr. 226").

Het jaar daarop trad Sweerts tot de Conspiratie toe, tegen de franse overheersers. (zie het boek over het Schrikbewind).

Op 20 November 1808 overleed Antoon Balthazar Sweerts en op 31 Jan. 1810 hertrouwde zijn weduwe met Joseph Philippe De Zangré, die in het Arendsnest kwam wonen. Deze laatste was geboren te Leuven op 7 April 1778 als zoon van de rentenier Jérôme De Zangré en Isabella Janssens. Hij woonde voor zijn huwelijk echter te Zetrud-Lunay op het kasteel van Graaf d'Astier, waar hij de raadgever en vertrouwensman was.

In 1808 was Dr. Henri Van Nerum (broeder van Dorothea Van Nerum) tot Burgemeester uitgeroepen. Hij wierf dadelijk De Zangré als zijn sekretaris aan en koppelde hem aan zijn zuster. In 1812 volgde De Zangré zelfs zijn schoonroeder als burgemeester op.

Hij bleef zulks tot 1830, toen hij als "Orangist" werd afgezet en onder doodsb bedreigingen tijdelijk het dorp diende te verlaten. (zie het Boek over de Burgemeesters van Hoegaarden).

De Zangré werd vervangen door Jean Baptist Dumont, die rond 1800 het Kapittelhuys in 't bezit had gekregen en met wie hij in onmin leefde.

Doch in 1836 verwierf hij terughet burgemeesterschap en bleef zulks tot aan zijn dood op 18 Juni 1849. Zijn huwelijk was kinderloos gebleven. en was na de dood van zijn vrouw op 14 Febr. 1814 niet hertrouwd.

Na zijn overlijden kwam de hoeve in handen van Marie Cath. De Zangré, weduwe van Jacques Philippe Coquilhat, die vooreerst te Aken woonde, dan te Tienen en vervolgens te Luik, waar zij als rentenierster stond ingeschreven. Hierdoor ontsnapte het huis uit de handen der Geslachten, na slechts 83 jaar in hun bezit te zijn geweest.

Madame Coquilhat - De Zanfré ontdeed zich snel van het pachthof, groot 1 Ha 44 a 50 ca. Op 7 Febr. 1850 verkocht zij het ter studie van Notaris Ph. Janssens te Tienen, aan Marie Madeleine Dumont-Ruttens, weduwe van oud-burgemeester Jean Bapt. Dumont, die in het Kapittelhuys woonde. Bijgevolg kwamen de twee eigendommen weer samen onder een en dezelfde persoon. De laatste afbetaling greep plaats op 20 Maart 1854 voor Not. Martinquet te Tienen. Het ging om een resterende som van 21.500 fr.

Weduwe Dumont-Ruttens verkwanselde het vrij snel, want in 1860 stond het Arendsnest op naam van Henri Joseph Van Dormael uit Beausart, zoon van Gregoire Van Dormael en aanverwant kozijn van Ant. alth. Sweerts.

Rond 1870 plaatste hij er Liévin Van Hagendoren (x met Florence Lodewijckx) als hurlder in.

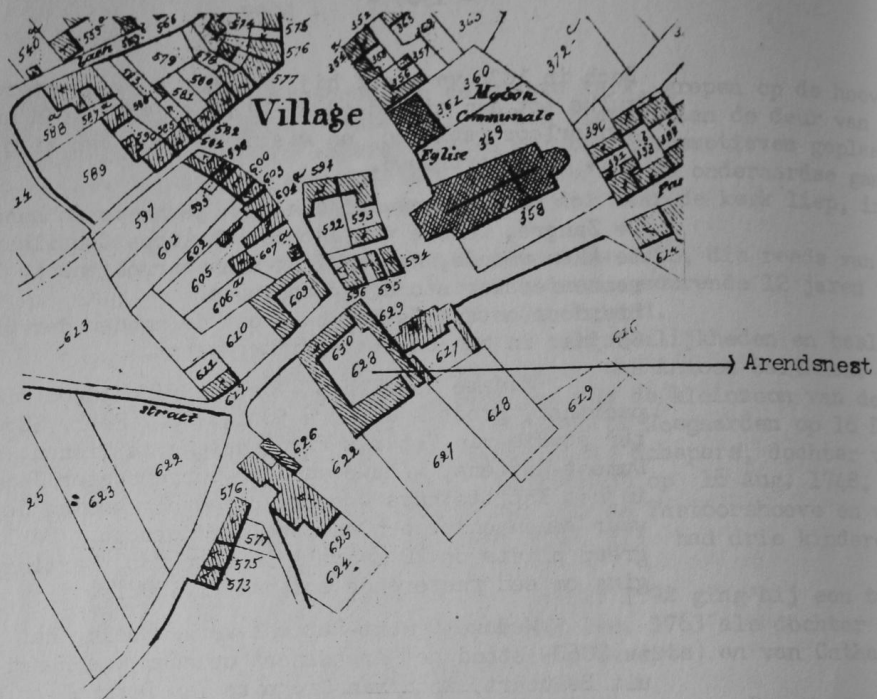
Marie Madeleine Ruttens overleed in 1882, waardoor het Kapittelhuys op haar zoon Clement overging. Deze droomde er van het Arendsnest terug te verwerven, om alles opnieuw in een geheel te verwerken. Hij kreeg het ook gedaan, dat Wed. Van Dormael (geboren Stephanie Eugenie Lebrun) en haar kinderen, hem het historisch pachthof verkocht.

Clement Dumont was in 1829 geboren en huwde met Elisa Rosseeuw uit Kortrijk, die 28 jaren jonger was dan hij, net zoals zijn vader, die op 60 jarige leeftijd zijn 29 jarige meid Marie Madeleine Ruttens had gehuwd.

Op 3 Maart 1903 werd Urbain Massa als nieuwe huurder van het Arendsnest aanvaard. Clement Dumont stierf op 19 Mei 1909 en rust op het oude kerkhof in het enig nog overgebleven Mausoleum. Na de dood van zijn weduwe (Elisa Rosseeuw), kwam de hoeve en ook het Kapittelhuys in 't bezit van hun dochter Dymphna, die in 1911 huwde met Albert Charles Bail, Vrederechter te Brussel (zoon van Celestin Joseph Bail, advocaat te Brussel en van Marie Thérèse Rosseeuw).

Later gingen beide eigendommen bij erfenis over op hun zoon Paul Bail, geboren te Vorst bij Brussel in 1917. Urbain Massa bleef als huurpachter op het Arendsnest tot in 1948, toen hij opgevolgd werd door Kamiel Smolders en in 1975 na hem, door diens zoon Max Smolders.

Op 15 Aug. 1980 werd Paul Bail, die als de rijkste man van Hoegaarden bekend stond, in zijn woning vermoord. Na een lange en ingewikkelde procedure, verwierf de gemeente Hoegaarden het Arendsnest en ook het Kapittelhuys met park. Acht jaren later was er nog steeds geen oplossing gevonden voor dit historisch kompleks en heden wordt nog steeds over de nieuwe bestemming ervan gepikkerd.

het binnenhof

Art. 601 : REGENTIEDAG 1988
=====

Op 15 Oktober vierden de V Geslachten van Hoegaarden hun jaarlijkse Regentiedag. Deze maal stond hij in het teken van de zalving van een nieuwe Mombaarvader. Marcel JOSEPH, Raadsheer in de Confrerieraad en Gildedeken van de Hoebancx-Struys Alliantie, opende de zitting. De banieren van de oude gilden versierden de zaal, wyl de Ouderen zich met hun braken hadden getooid.

Arthur Van Nerum, Gezworene, gaf lezing van de statuten en de samenstelling van de Ereraad, waarin de nieuwe Mombaarvader (geestelijke beschermheer en voogd) zou zetelen (zie FS nr. 170 blz. 1884 en 1891). Vervolgens las Emiel Van Nerum, Ceremoniemeester, de benoemingsakte af van Pastoor-Deken Jan Vandervelpen, waarop de dd. Hoofddeken hem het Kruis van Mombaarvader om de hals hing. Applaus bekrachtigde de benoeming. Hubert Van Nerum, Griffier beschreef het Kruis der Mombaarvaders (zie hieronder).

Alsdan nam Pastoor-Deken Vandervelpen het woord en dankte voor de eer en het vertrouwen. Hij bracht hulde aan zijn voorganger, Pastoor Jozef Vander Velpen en beloofde plechtig zich van zijn taak te zullen kwijten en de eendracht in de Geslachten te handhaven.

Georges Sweerts, Onderdeken der Sweerts-Alliantie, bood de schuimwijn en toasts aan. Daarop volgde een uiteenzetting van Maurice Dodion, speciaal genodigde, over het ontstaan en de verdere evolutie der V Geslachten van Hoegaarden, wel hun wel en wee.

Aan Georges Gihis, speciaal genodigde, Voorzitter van het OCMW te Hoegaarden, werd een erkentelijkheidsgezchenk aangeboden voor zijn toewijding aan het Rusthuis (familiestichting der Geslachten).

Na de ondertekening van het Guldenboek, zetten de nakomelingen der Geslachten, de bier- en brouwerstradities van hun voorvaders met luister verder.

KRUIS der MOMBAARVADERS
=====

In 1745 werd door "die Edele Confrerie der V Notabele Geslachten van Hoegaarden" een waardigheidsteken ingesteld voor de Mombaarvader, belast met de geestelijke bescherming van de Confrerie.

Het was een met Edelgesteente beladen kruis in "Hals-cieraed". De eerste Mombaarvader uit de Geslachten, aan wie de eer te beurt viel, dit kruis te dragen was Henricus Sweerts, Pastoor van Hoegaarden en Mombaarvader sedert de oprichting van de Confrerie in 1741. Hij kreeg het waardigheidsteken uit de handen van de toenmalige Hoofddeken der Geslachten, Carolus Van Nerum.

Na hem ging het kruis in 1785 over op zijn neef Joannes Hubertus Sweerts, Pastoor-Deken te Hoegaarden, hem toegekend door de Hoofddeken Henricus Struys. Het juweel schijnt echter in 1805 na zijn dood te zijn verdwenen, want zijn opvolger J.F. Vandenputte, Pastoor van Hoegaarden, werd als derde Mombaarvader ingesteld zonder waardigheidsteken (....sacré sans signe de dignité.....).

Pas in 1815 werd een nieuw kruis aangeschaft (une nouvelle croix précieuse...., zonder nadere beschrijving). Het werd door de Hoofddelen Jacobus-Philippus Van Nerum toegekend aan Jacobus Sweerts, Pastoor van Hoegaarden en Mombaarvader sinds 1810.

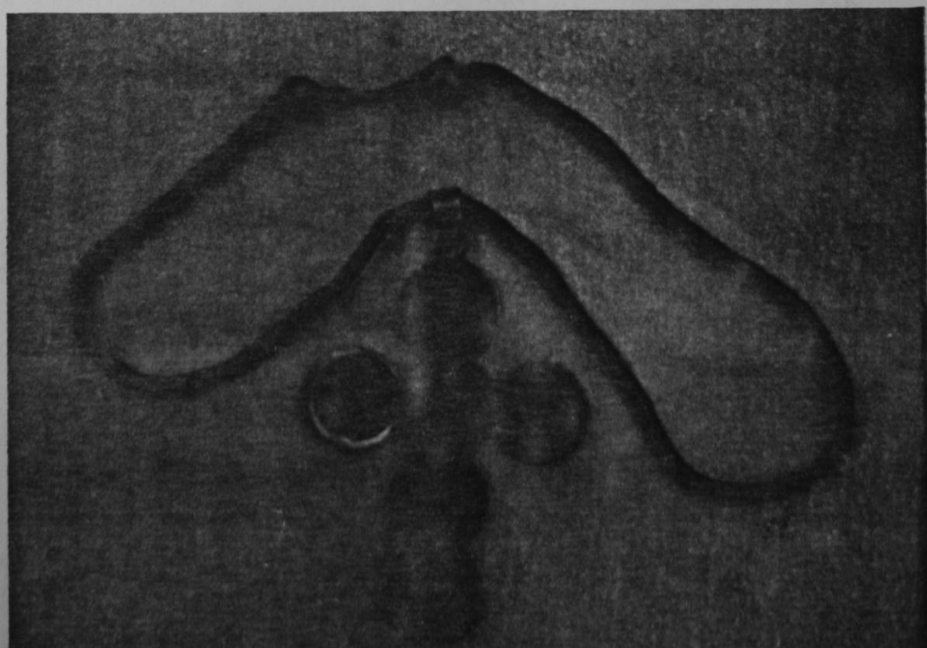
Na hem ging het kruis over op de vijfde Mombaarvader, Charles Van Nerum, Pastoor te Gottechain. Het werd hem in 1841 toegekend door Hoofddelen Henri Van Nerum. Doch in 1883 na zijn overlijden ging ook dit kruis teloor (introuvable sans la moindre trace...).

De volgende Mombaarvaders en Pastoors van Hoegaarden, Redig (in functie van Momboir van 1883 tot 1896) en Van Gucht (van 1896 tot 1908), moesten het zonder kruis stellen, evenals Jozef Vander Velpen, Pastoor te Boven-Lo, die in 1961 bij de wedergeboorte van het gildeleven, tot achtste Mombaarvader was uitgeroepen.

Uiteindelijk in 1988 besloot de Confrerieraad tot de herinstelling van het "Kruys der Momboirs" en het is Jan Vandervelpen, Pastoor-Deken van Hoegaarden, die op 15 Okt. tot negende Mombaarvader werd gezalfd en het kruis toegekend kreeg door Raadsheer Marcel JOSEP, in naam van de Hoofddelen Robert Van Nerum.

Dit derde kruis is versierd met zes rode kornalijnstenen, een soort van agaath uit de klasse der Calcedonieten, geplaatst 1 - 3 - 1 en 1.

- 1 verzinnebeelt de Confrerieraad, opperste gezag der Geslachten.
- 2 - 3 & 4 zijn het Zilver Zwaard, de Gulden Lelie en de Zilveren Struisvogel en vormen de vleugels, om de Confrerie in evenwicht te houden.
- 5 & 6 zijn de Zwarte Merel en de Groene Klaver. Zij verbeelden de stevigheid van het Sweertshuis en de paal waarop alles rust en waaruit ook alles is ontstaan.

De oorsprong van het huidig kruisje gelijkt wel op eensprookje. In 1894, onder het Burgemeesterschap van Victor Beauduin, Directeur van de Tiense Suikerfabriek, kwam Koning Leopold II naar Tienen, om er de waterdienst plechtig open te stellen. Hij was vergezeld van de Koningin Maria Hendrika van Habsburg, Aartshertogin van Oostenrijk en van hun jongste dochter Prinses Clementine.

Na de inhuldiging en de officiële ontvangst op het Stadhuis, gingen zij aan tafel bij de Patriciersfamilie Goossens-Blijckaerts in de Minderbroederstraat. Bij het afscheid schonk de Koningin aan de familie Goossens een bescheiden maar waardevol kruisje, met de woorden "Que cette croix puisse vous porter bonheur". Het kruisje zou afkomstig zijn uit het Hertoglijk Huis van Wurtenberg, waaruit zij langs moederszijde stamde.

Wanneer de kinderen Goossens Tienen verlieten om zich te Brussel te gaan vestigen, schonken zij het kruisje aan hun oude op rust gestelde Stal- & Tuinmeester, Emile Logist, die gedurende zeven jaren in garnizoen te Mechelen, Leopold II trouw had gediend en nadien in dienst was getreden van de familie Goossens, waar hij in 1894 de Koninklijke gasten had helpen bedienen. Deze Emile Logist was de moederlijke grootvader van Hubert Van Nerum, bij wie het kruisje uiteindelijk belandde en die het sieraad in 1988 aan de Confrerie afstond, om ingesteld te worden als "Kruis der Mombaarvaders".

Art. 602 : ONDERSCHIEDING

Op 3 Augustus 1988 werd Arthur Van Nerum uit Hoegaarden (zoon van de Hoofddecken der Confrerie) vereerd met het Burgerlijk Kruis 1e Klas, voor zijn 35 j. trouwe en bewezen diensten aan de Regie voor Luchtwegen.
Hartelijke gelukwensen.

Art. 603 : EEN GELUKKIGE VERJAARDAG

Op 20 November 1988 vierde Robert Van Nerum, Hoofddecken van de Confrerie der V Geslachten van Hoegaarden en Ouderdomsdecken der Gulden Lelie, zijn 90e verjaardag.
Bloemen en een huldetelegram werden hem door de Confrerie gestuurd, wijl op 3 December een afvaardiging der Geslachten ter plaatse ging om hem persoonlijk in naam van alle stamgenoten, hun oprechte gelukwensen aan te bieden en hun trouw te hernieuwen.
Zij schinken hem zijn geliefkoosde drank "Elexir".

Art. 604 : St Niklaas

Op 3 December 1988 ging in 't Rusthuis (familiestichting Vandertaellen-Van Nerum) en in 't Nieuwhuys-Museum, het jaarlijks en traditioneel St Niklaasfeest door. De Confrerie mocht zich verheugen in de tegenwoordigheid van 21 kinderen uit de Geslachten, die door de goede Sint en zijn trouwe Zwarte Piet (in nieuwe en moderne kledij), met geschenken werden bedacht.

Art. 605 : Lidmaatschap 1989

Mogen wij U beleefd verzoeken zo snel mogelijk Uw bijdrage voor 1989 te willen storten en hiervoor gebruik te maken van bijgaand stortingsbulletin. Het lidgeld is onveranderd gebleven en bedraagt steeds 250 fr. (minimum a.u.b.), niettegenstaande de hoge St Niklaas-kosten en ons zeer gelukt Regentiefest.
Het is echter niet verboden een hoger bedrag als miñe gift te storten. De schatbewaarder zal er U dankbaar voor zijn.

Art. 605 bis : Côtisation 1989

Nous vous prions de bien vouloir verser le plus tôt possible votre côtisation pour 1989, en employant le bulletin de versement ci-joint. La côtisation est restée inchangeable, c.a.d. 250 frs; (minimum), malgré les frais élevés de la fête de St Nicolas et de notre jour de la Régance. Il n'est donc pas défendu de verser une somme supplémenteaire. Le trésorier vous remercie chaleureusement d'avance.

Art. 606 : Demande urgente

Qui peut nous fournir des articles en langue française, soit des anecdotes de famille, des histoires vécues ou toute autre chose d'un intérêt général. (généalogique, héraldique, biographique etc...)?